

بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشا گزارشگری پایداری شرکتها

دکتر زینب زحمتکش

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران. (نویسنده مسئول).

zahmatkesh.z@gmail.com

دکتر سهیلا شهرستانی

استادیار گروه حسابداری، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران.

s.shahrestani@iju.ir

لیلا وحیدی مقدم

دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی امام جواد (ع)، یزد، ایران.

leyla.vahidi.m@gmail.com

چکیده

پیچیدگی‌های در حال رشد سیاست‌های مربوط به عملیات شرکت‌ها، نگرانی‌های اجتماعی و زیست محیطی همگی به موضوع مهمی برای سهامداران و جامعه تبدیل شده است. مسئولیت یک واحد اقتصادی تنها محدود به سهامداران نیست و طیف گسترده‌ای را در بر می‌گیرد که ممکن است در مکان‌های دور یا نزدیک به مکان فیزیکی شرکت، قرار گرفته باشند. این مسائل باعث این شده است که شرکت‌ها را به سوی انتشار گزارش‌های پایداری سوق دهد. گزارش‌گری پایداری، گزارش عمومی از عملکرد اقتصادی، محیطی و اجتماعی در ارتباط با عملیات و محصولات و خدمات شرکت است. این گزارشات توجه دولت‌ها، جامعه، دانشگاهیان، جوامع تجاری و ذی‌نفعان را به خود جلب کرده است. به همین دلیل سیاست‌های گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها به عنوان بخش مهمی از استراتژی‌های شرکت‌ها در نظر گرفته شده و در این مسیر تبعاً شرکت‌های بزرگ‌تر گزارشات پایداری خود را به عنوان یک استراتژی شرکتی؛ در نظر می‌گیرند. در این پژوهش به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداخته شده است. جامعه آماری پژوهش، شرکت‌های پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران در دوره ۵ ساله از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت انتهای سال ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده است. نمونه مورد بررسی پژوهش، شامل ۱۹۱ شرکت می‌باشد که با استفاده از روش حذفی سیستماتیک انتخاب گردیده است. جهت آزمون فرضیه از روش همبستگی بین متغیرها و معادلات رگرسیون چند متغیره از طریق روش پنل دیتا استفاده شد. نتایج حاصل از آزمون فرضیه حاکی از این است که توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران تأثیر معنی‌دار دارد.

واژگان کلیدی: توانایی مدیریت، گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها، سطح افشا گزارشگری.

مقدمه

با گسترش روزافزون نیازهای اطلاعاتی درباره عملیات واحدهای تجاری، ارائه صورت‌های مالی به روش سنتی پاسخگوی همه نیازهای استفاده‌کنندگان نیست. گزارش‌گری مالی سنتی نه تنها اطلاعات کاملی را برای پاسخ‌گویی فعالیت‌های تجاری در اختیار نمی‌گذارد، حتی از ارائه کافی و مناسب عملکرد اقتصادی و ارزش تجاری یک شرکت نیز ناتوان است. به عبارت دیگر، با گسترش فعالیت‌های تجاری در جهان، استفاده از سیستم‌های حسابداری سنتی امروزی، امکان اندازه‌گیری و سنجش آثار خارجی عملیات سازمان را با دشواری مواجه کرده است. سیستم‌های حسابداری سنتی،

عملکرد واحد تجاری را از جنبه‌های خاص ارزیابی می‌کند؛ به طوری که نمی‌تواند در برگیرنده آثار محیطی و اجتماعی سازمان‌ها باشد. یک راه‌حل مهم برای تأمین این نیازها، گزارش‌گری پایداری است (عبدی و همکاران، ۱۳۹۹). در واقع گزارش‌گری پایداری، گزارشی سازمانی است که اطلاعاتی درباره عملکرد اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی در اختیار می‌گذارد. هدف از افشای اطلاعات پایداری شرکت‌ها، افزایش شفافیت، ارتقای ارزش برند، حسن شهرت و مشروعیت، توانایی بهینه‌کاوی در برابر رقبا، علامت‌دهی رقابت‌پذیری، انگیزش کارکنان و حمایت از فرآیندهای کنترل و اطلاعات شرکت می‌باشد. امروزه اهمیت مفهوم پایداری با توجه به ابعاد مختلف آن به اندازه‌ای است که بسیاری از سازمان‌ها و نهادها در سطح جهان به این موضوع توجه دارند؛ برای نمونه، فدراسیون بین‌المللی حسابداران نیز در نشست‌های اعضای خود به این موضوع توجه ویژه‌ای داشته و حتی چارچوب نظری را نیز برای مفهوم پایداری تعریف کرده است. بنابراین در این پژوهش به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشا گزارش‌گری پایداری شرکت پرداخته می‌شود.

اهمیت و ضرورت پژوهش

در نظریه‌های مرتبط با گزارش‌گری پایداری، شرکت‌ها به دنبال تبیین چرایی انتخاب شرکت‌ها برای درگیر شدن در فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها هستند و تئوری ذی‌نفعان و تئوری مشروعیت و تئوری سازمانی نهادی از جمله متداول‌ترین این نظریه‌ها هستند. هر دو تئوری مشروعیت و تئوری ذی‌نفعان از یک تئوری گسترده‌تر یعنی تئوری اقتصاد سیاسی تکامل پیدا و این تئوری در واقع چارچوب اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جا افتاده در زندگی بشر است. از این دیدگاه، این عوامل باید در بررسی مسائل اقتصادی مدنظر و مورد توجه قرار گیرند (عامری، ۱۳۹۷). پایداری، بر اساس نخستین و شناخته شده‌ترین تعریفی که از آن شده عبارت است؛ از رفع نیازهای حال حاضر بدون به خطر انداختن توانایی نسل‌های آینده برای رفع نیازهای خود. همچنین توجه به آینده در کانون رابطه قراردادی بین شرکت و ذی‌نفعان قرار می‌گیرد. آینده نیز از طریق پایداری؛ مشهود می‌شود. پایداری، هم در مباحث جهانی‌سازی و هم در مباحث عملکرد شرکت، مطرح است. پایداری موضوع بحث برانگیزی است که تعاریف متفاوتی برای آن بیان شده است. در کلی‌ترین تعاریف درباره پایداری، به اثر یک اقدام فعلی بر گزینه‌های موجود در آینده اشاره می‌شود. اگر منابع در زمان فعلی استفاده شود و این منابع برای استفاده در آینده دیگر در دسترس نباشد، این نگرانی به وجود می‌آید که آیا مقدار این منابع محدود هستند یا خیر؟ (بردبار، ۱۳۹۶). به طوری که شرکت‌ها نمی‌توانند با نادیده گرفتن ذی‌نفعان اصلی در بلندمدت به موفقیت دست یابند. این موضوع منجر به ظهور تئوری ذی‌نفعان با هدف تأمین منافع همه ذی‌نفعان شده است. فعالیت‌های مدیریتی تأکید می‌کند که در برگیرنده نه تنها سهامداران، بلکه توسعه و حفظ همه روابط با ذی‌نفعان است. در این میان وجود ذی‌نفعان با منافع متضاد و ناهمگون، سبب افزایش تقاضا برای اندازه‌گیری‌های با ابعاد چندگانه می‌شود. بر اساس تصور ذی‌نفعان از یک شرکت، شرکت زمانی می‌تواند استمرار فعالیت داشته باشد که قادر به ایجاد، حفظ و تقویت روابط پایدار و بادوام با تمامی ذی‌نفعان خود باشد. این روابط دارایی‌های اساسی هستند که مدیران باید آن‌ها را گردانش کنند زیرا، منابع نهایی ثروت سازمانی هستند. از این دیدگاه، شرکت زمانی ارزش‌آفرینی می‌کند که روش مدیریتی آن شامل ابعاد و خصوصیات مختلف به ویژه در ارتباط با یکپارچه سازی ابعاد اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی باشد (بوریت واسکالتگر^۱، ۲۰۱۰). در واقع پایداری، توانایی یک سازمان برای استمرار قاطعانه فعالیت‌ها و اعمال اثرات آن بر سرمایه‌ای محیطی، اجتماعی و انسانی در راستای مدیریت آن‌ها است. شرکتی که در راستای پایداری جهت دهی شده است، شرکتی است که در طول زمان از طریق مدیریت ابعاد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی عملکرد و فعالیت‌های

¹ Burritt & Schaltegger

خود، گسترش یافته است. بنابراین، پایداری یک شرکت وابسته به پایداری روابط با ذی‌نفعان خود است. یک شرکت باید نه تنها سهامداران، کارکنان و مشتریان را، بلکه تأمین‌کنندگان، مقامات دولتی، اجتماعات محلی، جوامع داخلی، مالکان و شرکای مالی را نیز مورد نگرش قرار دهد (ابونصری، ۱۳۹۸).

با توجه به اهمیت پاسخگویی به کلیه ذی‌نفعان و ناتوانی گزارشگری مالی سنتی در رفع نیازهای اطلاعاتی ذی‌نفعان در خصوص اثرات زیست‌محیطی و اجتماعی واحدهای تجاری، در سال‌های اخیر شرکت‌ها سعی در ارائه اطلاعاتی در خصوص عملکرد اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی دارند که در ادبیات حسابداری به گزارشگری پایداری شهرت یافته است. هرچند در حال حاضر برای گزارشگری پایداری، استانداردهای قانونی و اجباری وجود ندارد اما شرکت‌ها به صورت داوطلبانه و اختیاری برخی از اطلاعات را در صورت‌های مالی و گزارش‌های هیأت مدیره افشا می‌نمایند. پایداری شرکتی رویکردی متفاوت در کسب و کار است که بر اساس این رویکرد سازمان برای تمامی ذی‌نفعان خود، ارزش بلندمدت به ارمغان می‌آورد. در این رویکرد تنها استراتژی‌های سبز و دوست‌دار محیط زیست مدنظر نیست، بلکه همه ابعاد عملکردی کسب و کار یعنی ابعاد اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی به همراه ابعاد محیط زیستی مورد توجه قرار می‌گیرد. پایداری شرکتی، همه فعالیت‌ها و استراتژی‌هایی را در شامل می‌شود که نیازهای ذی‌نفعان امروز را برآورده می‌کند و در عین حال منابع انسانی و طبیعی مورد نیاز آیندگان را نیز محافظت می‌کند. این مفهوم با مفهوم مسئولیت اجتماعی شرکتی ارتباط نزدیکی دارد و در واقع مفهومی بزرگتر از آن است؛ پایداری شرکتی رویکردی است که همه مفاهیم مسئولیت اجتماعی شرکتی، شهروندی و حتی حاکمیت شرکتی را در برمی‌گیرد. بر اساس این رویکرد، شرکت‌ها با هراندازه و مقیاس عملیاتی، باید با مورد ملاحظه قراردادن پیچیدگی‌های اقتصادی در بلندمدت، محدودیت‌ها را برطرف نموده و با به کارگیری راه‌حل‌های نوین، خلق تأثیرات مثبت اجتماعی و زیست‌محیطی را در فعالیت‌های کسب و کار خود جای دهند (عامری، ۱۳۹۷). مطالعات نشان داده که تجربه و تخصص مدیران، گرایش‌ها و رویکردهای محافظه‌کارانه مدیریت، فشار بازار سرمایه بر مدیران و تأکید مدیران برای دستیابی به معیارها و استانداردهای صنعت همگی از جمله موارد تأثیرگذار بر ارزش یک شرکت و سیاست‌ها و راهبردهای آن می‌باشند. توانایی مدیریت یکی از بعدها سرمایه انسانی شرکت‌هاست که به عنوان دارایی نامشهود طبقه بندی می‌شود (حجازی و همکاران، ۱۳۹۶).

کیفیت افشا را می‌توان میزان دقت گزارشگری مالی در انعکاس اطلاعات مربوط به عملیات و جریان‌های نقدی واحد انتفاعی تعریف نمود که از عوامل مختلفی از جمله توانمندی مدیریت شرکت تأثیر می‌پذیرد. اطلاعات مرتبط با قابلیت مدیران شرکت‌ها، از قبیل توانایی آن‌ها در استفاده از فرصت‌های سرمایه‌گذاری، تأمین منابع، تخصیص بهینه منابع، و دانش و تجربه آن‌ها، یکی از ابعاد مهم و ارزشمند دارایی‌های نامشهود شرکت‌های تجاری قلمداد می‌شوند. (بشیری منش و کامرود، ۱۳۹۷). در واقع شفافیت اطلاعات مالی دسترسی وسیع به اطلاعات مربوط و قابل اتکا درباره عمل‌کرد، وضعیت مالی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، حاکمیت و ارزش و خطرپذیری شرکت‌ها در اقتصاد تعریف شده است. صورت‌های مالی هنگامی شفاف هستند که دارای ویژگی‌هایی از قبیل در دسترس بودن، قابل اتکابودن، جامع بودن، مربوط بودن و به موقع بودن باشند. مشارکت‌کنندگان بازار همیشه به دنبال اطلاعات مالی باکیفیت هستند، زیرا اطلاعاتی باکیفیت است که قابل اتکاست و عدم تقارن اطلاعاتی را به نحو صحیح کاهش می‌دهد. اگر مدیران اطلاعات خصوصی را در اختیار بگیرند و از افشای آن‌ها خودداری کنند؛ این کار عدم تقارن اطلاعاتی را در نتیجه انتخاب نامساعد و خطر اخلاقی در پی خواهد داشت. هنگام افزایش عدم تقارن اطلاعاتی شاهد افزایش حجم معاملات نیاز خواهیم بود. به طوری که عدم شفافیت، سهامداران خارجی را تشویق می‌کند که سهام خود را به فروش برسانند. کیفیت صورت‌های مالی افشا شده از سوی شرکت‌ها برای استفاده‌کنندگان این اطلاعات از اهمیت قابل توجهی برخوردار می‌باشد. این اطلاعات

مالی کمک می‌کند تا سهام‌داران عملکرد پیشین شرکت، توانایی، ضعف‌ها، نقدینگی، توانایی پرداخت دیون و اثربخشی مدیریت را مورد ارزیابی قرار دهند (جبارزاده کنگرلویی و رادی، ۱۳۹۸).

امروزه تعداد روز افزونی از شرکت‌ها و سازمان‌ها عملیات خود را با استفاده از شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی و حاکمیت شرکتی، پایدار کرده و با استفاده از گزارشگری پایداری، عملکرد خود را اندازه‌گیری و اطلاع‌رسانی می‌نمایند. از آنجایی که مدیریت به عنوان یکی از منابع انسانی شرکت‌ها تأثیر بسزایی بر سود شرکت و سرمایه‌گذاری‌های سودمند دارد، می‌تواند تأثیر بسزایی در رساندن ذی‌نفعان به اهدافشان داشته باشد؛ همچنین از جمله مسئولیت‌های مدیران میزان دقت گزارش‌گری مالی است که هر چه توانایی مدیر بالاتر باشد میزان دقت در انعکاس اطلاعات بیشتر است پس تأثیر مثبتی بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت نیز دارد. همچنین افزایش توانمندی مدیران منجر به کاهش رفتارهای فرصت طلبانه مدیران و در نهایت بهبود کیفیت سود و افزایش سطح افشای اطلاعات می‌شود. لذا با توجه به مطالب بیان شده در این تحقیق به دنبال بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارشگری پایداری شرکت‌ها خواهیم بود. بنابراین تحقیقی با موضوع تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارشگری پایداری شرکت‌ها ضروری به نظر می‌رسد.

سابقه پژوهش

در ادامه به برخی از مطالعات داخلی و خارجی انجام شده مرتبط با موضوع پژوهش پرداخته خواهد شد.

مطالعات داخلی

جبارزاده و رادی (۱۳۹۸) تأثیر توانایی مدیریت بر شفافیت شرکتی با تأکید بر اثر تعدیل‌گری ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد بررسی قرار دادند. بدین منظور، ۱۲۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۶، انتخاب و برای اندازه‌گیری شفافیت شرکتی از چهار شاخص عدم تقارن اطلاعاتی، عدم اطمینان اطلاعاتی، به موقع بودن و قابل اتکا بودن اطلاعات و برای اندازه‌گیری متغیر توانایی مدیریت از الگوی دمیریجان و همکاران (۲۰۱۲) بهره گرفته شد.

معصومی و همکاران (۱۳۹۷) در مطالعه‌ای اقدام به شناسایی متغیرهای مؤثر بر میزان گزارشگری پایداری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران نموده‌اند. نتایج آزمون فرضیه‌ها بیانگر این است که متغیرهای اندازه شرکت، نقدینگی، سهامداران نهادی و دوگانگی وظایف مدیرعامل بر میزان گزارشگری پایداری شرکت‌ها تأثیر معناداری دارند. همچنین سه متغیر عمر شرکت، دارایی نامشهود و استقلال هیات مدیره بر میزان گزارشگری پایداری شرکت‌ها تأثیر معناداری ندارند.

حسنی القار و شعری آناقیز (۱۳۹۶) تأثیر توانایی مدیران بر اجتناب مالیاتی را بررسی نمودند و نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان داد توانایی مدیریت تأثیر مثبت و معناداری بر اجتناب مالیاتی در شرکت‌ها دارد و همچنین یافته‌ها نشان دهنده تأثیر غیرمستقیم اندازه شرکت و اهرم مالی بر اجتناب مالیاتی است.

ممتازیان و کاظم نژاد (۱۳۹۵) پژوهشی با عنوان تأثیر قابلیت‌های مدیریت و معیارهای عملکرد با استفاده از تحلیل پوششی در بورس اوراق بهادار تهران، انجام دادند که در آن تأثیر متغیرهای اندازه شرکت و اهرم مالی را کنترل کرده و به این نتیجه رسیدند که بین قابلیت‌های مدیران و معیارهای عملکرد شرکت رابطه مستقیم و معناداری وجود دارد. بدین معنا که با افزایش قابلیت مدیران در استفاده بهتر از منابع و به تبع آن افزایش کارایی کل شرکت، عملکرد شرکت بهبود یافته و از این طریق ثروت سهامداران افزایش می‌یابد.

مرادزاده فرد (۱۳۹۵) در پژوهشی به بررسی توانایی مدیریتی، کارایی سرمایه گذاری و ریسک سقوط آتی قیمت سهام پرداخت. یافته‌های او نشان داد که توانایی مدیریتی، سرمایه‌گذاری کمتر از حد را کاهش، سرمایه‌گذاری بیش از حد را تقویت و در مجموع سبب افزایش انحراف در سطح سرمایه‌گذاری مورد انتظار می‌شود. همچنین توانایی مدیریتی، ریسک سقوط قیمت آتی سهام را به طور معناداری افزایش می‌دهد.

تفرشی مطلق و همکاران (۱۳۹۵) در مطالعه ای اقدام به سنجش الگوی رابطه زنجیره تأمین ناب سبز و پایداری شرکتی نموده‌اند. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که زنجیره تأمین سبز بر تمامی ابعاد چهارگانه اقتصادی، اجتماعی، زیست‌محیطی و حکمرانی پایداری شرکتی اثر مثبت و معناداری دارد و همچنین زنجیره تأمین ناب بر تمامی ابعاد پایداری شرکتی به غیر از بعد حکمرانی تأثیر مثبت و معناداری دارد، علاوه بر این زنجیره تأمین ناب بر زنجیره تأمین سبز نیز تأثیر مثبت و معناداری دارد.

عبدلی و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی توانایی مدیریت و ثبات سود و کیفیت اقلام تعهدی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند و نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که بین سود سال جاری و سود سال بعد رابطه مثبت معناداری وجود دارد در واقع هرچه میزان سودهای سال جاری بیشتر باشد شرکت در سال بعد پایداری سود خواهد داشت همچنین بین توانایی مدیران و سودهای سال آتی رابطه مثبت معناداری وجود دارد.

فروغی و امیری و ساکیانی (۱۳۹۵) به بررسی تاثیر توانایی مدیریتی بر کارایی سرمایه گذاری و همچنین بررسی اثر کیفیت گزارشگری مالی بر شدت اثرگذاری توانایی مدیریتی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند.

مهدوی و همکاران (۱۳۹۴) در مطالعه‌ای به بررسی رابطه بین اندازه شرکت، نوع صنعت و سودآوری با افشای اطلاعات حسابداری زیست محیطی و اجتماعی پرداختند. یافته‌های پژوهش بیانگر آن است که بین اندازه شرکت با سطح افشای اطلاعات زیست محیطی و اجتماعی رابطه معنادار مثبت وجود دارد اما بین سطح افشای اطلاعات زیست محیطی و اجتماعی و سودآوری رابطه معنادار آماری وجود ندارد. بر خلاف انتظار پژوهش‌گران سطح افشای اطلاعات زیست محیطی و اجتماعی شرکت‌هایی که در صنایع حساس فعالیت می‌کنند کمتر از شرکت‌هایی است که در صنایع غیرحساس فعالیت می‌کنند.

سجادی و بنایی قدیم (۱۳۹۳) در مطالعه‌ای به بررسی سیستم و شاخص‌های مدیریت عملکرد پایدار پرداخته‌اند. هدف این تحقیق بررسی سیستم و شاخص‌های موثر بر مدیریت عملکرد پایدار می‌باشد. شرکت زمانی می‌تواند ارزش آفرینی کند که روش مدیریتی آن شامل خصوصیات مختلف به ویژه در ارتباط با یکپارچه سازی ابعاد اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی باشد. وجود ذی‌نفعان با منافع متضاد و ناهمگون، سبب افزایش تقاضا برای اندازه‌گیری‌های با ابعاد چندگانه می‌شود. بر اساس تصور ذی‌نفعان از یک شرکت، شرکت زمانی می‌تواند تداوم فعالیت داشته باشد که قادر به ایجاد، حفظ و تقویت روابط پایدار و بادوام با تمامی ذی‌نفعان خود باشد، که از طریق حسابداری و مدیریت عملکرد پایدار بدست می‌آید. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد، مدیریت پایداری نیازمند تعریف اهداف پایداری است که از طریق استراتژی‌ها و شاخص‌هایی، باید دائماً بررسی و ارزیابی شوند.

امیدیان (۱۳۹۱) در مطالعه‌ای اقدام به بررسی دیدگاه‌های مدیران شرکت‌های پتروشیمی در خصوص عملکرد پایداری شرکتی در صنعت پتروشیمی ایران نموده است. صنعت پتروشیمی به دلیل اهمیت آن در صادرات ایران (۴۴٪ سهم صادرات غیرنفتی) و اثرات زیست‌محیطی و مخرب آن، فاکتورهای مناسب این تحقیق را دارا بود. در این تحقیق، شرکت‌های پتروشیمی بورس اوراق بهادار تهران، به عنوان نمونه انتخاب شده است و با استفاده از نظرات خبرگان صنعت، مؤلفه‌های اثرگذار بر پایداری شرکتی انتخاب شد. سپس با پرسشنامه مقایسه زوجی و تحلیل سلسله مراتب فازی،

نظرات خبرگان اولویت‌بندی شد و این مؤلفه‌ها وزن‌دهی شد. سرانجام با تدوین پرسشنامه نهایی و جمع‌آوری اطلاعات از مدیران شرکت‌های پتروشیمی، از طریق تاپسیس فازی این شرکت‌ها با توجه به مؤلفه‌های اثرگذار بر میزان پایداری شرکتی رتبه‌بندی شدند. شاخص مواد اولیه و تأمین‌کننده، حقوق بشر و استانداردهای کار و عملکرد زیست محیطی بالاترین وزن را به خود اختصاص دادند و در نهایت شرکت "پردیس" در میان شرکت‌های پتروشیمی بورس اوراق بهادار رتبه برتر را به خود اختصاص داد.

مطالعات خارجی

امان^۱ (۲۰۱۸) به بررسی تأثیر ویژگی‌های هیات مدیره بر گزارش پایداری در بین ۲۶۰ شرکت بورس مالزی، پرداختند. نتایج نشان می‌دهد که ارتباط معناداری بین اندازه هیأت مدیره، جنسیت هیأت مدیره، استقلال هیأت مدیره، هیأت مدیره خانوادگی و افشای گزارش پایداری وجود دارد، اما نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که مسئولیت دوگانه هیأت مدیره بر گزارش پایداری در بین شرکت‌های ثبت شده در مالزی، تأثیری ندارد.

جیراپورن و و نینگ^۲ (۲۰۱۶) در پژوهشی به بررسی توانایی‌های مدیران بر سیاست تقسیم سود پرداختند. آنها برای اندازه‌گیری توانایی مدیران از الگوی تحلیل پوششی داده‌ها ارائه شده به وسیله دمرجیان (۲۰۱۲) استفاده کردند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که شرکت‌های با مدیران تواناتر سود تقسیمی بیشتری پرداخت می‌کنند. آنها چنین استنباط کردند که مدیران توانا، با اعتماد به توانایی خود در حفظ سودآوری شرکت، مایلند تا سود نقدی بیشتری را پرداخت نمایند و در ارتباط با کاهش سود تقسیمی در آینده نگرانی ندارند.

ریکاردو^۳ و همکاران (۲۰۱۶) در مطالعه‌ای اقدام به بررسی مدیریت پایدار و گزارش دهی، نقش گزارش یکپارچه برای برقراری ارتباط مدیریت پایدار شرکتی نموده‌اند. بر اساس گزارش شورای گزارشگری یکپارچه بین المللی (IIRC)^۴، گزارش یکپارچه (IR)^۵ باید شاخص‌های پیشروی را که مدیران در فرایندهای تصمیم‌گیری پایداری خود استفاده می‌کنند، شناسایی. در این راستا، گزارش یکپارچه می‌تواند به مدیریت یکپارچه مدیریت پایداری کمک کند.

آکباس^۶ (۲۰۱۴) در پژوهشی اقدام به بررسی رابطه ویژگی‌های شرکت و افشای محیطی پایدار نموده است. نتایج تحلیل رگرسیون نشان می‌دهد که اندازه شرکت و نوع صنعت به طور مثبتی با میزان افشای محیطی ارتباط دارد، در حالیکه سودآوری رابطه منفی دارد. متغیرهای اهرم و عمر نیز از لحاظ آماری رابطه‌ای با میزان افشا ندارند.

باهاتا کاریا^۷ (۲۰۱۴) در پژوهشی اقدام به بررسی عوامل مرتبط با گزارشگری محیطی و اجتماعی در شرکت‌های استرالیایی نموده است. نتایج نشان می‌دهد که میزان گزارشگری محیطی و اجتماعی در شرکت‌های استرالیایی پایین می‌باشد و میزان کل افشا در سازمان‌های بزرگ در صنعت حمل و نقل بطور چشمگیری بالاتر می‌باشد. شرکت‌های با بازده دارایی منفی اطلاعات اجتماعی بیشتری گزارش می‌کنند. میزان کل افشا با عمر شرکت و اندازه حسابرسی مستقل رابطه‌ای ندارد.

جیاناراکیس^۸ (۲۰۱۴) در مطالعه‌ای، عوامل مؤثر بر میزان افشای مسئولیت اجتماعی را مورد بررسی قرار داده است. نتایج نشان می‌دهد که اندازه شرکت و اندازه هیأت مدیره رابطه مثبتی با افشای شرکت دارند و شرکت‌های با خصوصیات

¹ Aman

² Jiraporn & Ning

³ Riccardo

⁴ International Integrated Reporterary Council

⁵ Integrated Report

⁶ Akbas

⁷ Bhattacharyya

⁸ Giannarakis

دوگانگی وظایف مدیرعامل، اطلاعات کمتری در خصوص مسئولیت اجتماعی (CSR)^۱ منتشر می‌کنند، در حالی که تفاوت چشم‌گیری بین صنایع مختلف و میزان افشا در خصوص مسئولیت اجتماعی وجود دارد.

سیلوا^۲ (۲۰۱۰) در پژوهشی الگویی ارائه کرد که با استفاده از آن بتوان تأثیر توانایی مدیر بر بهره‌وری کل و الگوی جریان‌های سرمایه را تشریح کرد. وی برای سنجش توانایی مدیران از سرمایه انسانی و فیزیکی، آموزش و کارآفرینی استفاده کرد. نتایج پژوهش سیلوا حاکی از آن است که کشورهای با مدیریت توانمندتر، طرح‌های با خطر بالاتر را بکار می‌برند و بهره‌وری بالاتری دارند. همچنین کشورهای با درآمد متوسط نسبت به کشورهای فقیر و ثروتمند، بازده بیشتری از سرمایه خود کسب می‌کنند.

بامبر^۳ (۲۰۱۰) در پژوهشی به بررسی نقش مدیران مستقل در میزان افشای اطلاعات داوطلبانه شرکت‌ها پرداختند. آنها دریافتند که مدیران اجرایی رده بالا تأثیرات مهم و منحصر به فردی را روی میزان افشای اطلاعات مالی و داوطلبانه شرکت‌ها اعمال می‌کنند.

نیکی و موالا^۴ (۲۰۱۰) در مطالعه‌ای اقدام به بررسی سیستم حسابداری مدیریت پایدار (SMAS)^۵ به سوی یک طراحی مفهومی برای صنعت ساخت و ساز پرداخته‌اند. سیستم حسابداری مدیریت پایدار ارائه‌کننده روشی برای افشاء و گزارش سه بعد از عملکرد (اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی)، از طریق گزارشگری سه بعدی برای ذی‌نفعان و عموم مردم است. شرکت‌ها می‌توانند زنجیره ارزش پایداری را به وسیله مدیریت ابعاد سه‌گانه عملکرد ایجاد کنند. به گونه‌ای که اطلاعات هزینه از اثرات زیست محیطی و اجتماعی می‌تواند برای بهبود موفقیت‌آمیز تصمیم‌های مدیریتی و بهبود گزارشگری مالی مورد استفاده قرار گیرند.

اهداف پژوهش

با توجه به مبانی نظری و مطالب یاد شده این پژوهش دارای یک هدف به شرح ذیل می‌باشد:
- بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارشگری پایداری شرکت‌ها.

فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و مطالب یاد شده این پژوهش دارای یک فرضیه به شرح ذیل می‌باشد:
- توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارشگری پایداری شرکت‌ها تأثیر معنادار دارد.

مدل و متغیرهای تحقیق

برای آزمون فرضیه پژوهش با توجه به این که افشای گزارشگری پایداری همانند افشای مؤلفه‌های مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها به عنوان افشای اختیاری برای شرکت‌ها محسوب می‌شود، لذا به پیروی از پژوهش‌های رخصی و اسعدی (۱۳۹۷)، بشیری‌منش و کامرود (۱۳۹۷) و جبارزاده کنگرلویی و رادی (۱۳۹۷) از مدل زیر استفاده می‌شود:

$$\text{Social Responsibility}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{Management Ability}_{it} + \beta_2 \text{Size}_{it} + \beta_3 \text{Leverage}_{it} + \beta_4 \text{Profit}_{it} + \beta_5 \text{Q}_{Tit} + \varepsilon_{it}$$

¹ corporate social responsibility (CSR)

² Nickie & Mula

³ Bamber

⁴ Nickie & Mula

⁵ Sustainable Management Accounting System (SMAS)

که در این مدل:

$Social\ Responsibility_{it}$: گزارشگری پایداری.

$Management\ Ability_{it}$: توانایی مدیریت.

$Size_{it}$: اندازه شرکت.

$Leverage_{it}$: اهرم مالی.

$Profit_{it}$: سودآوری.

Q_{Tit} : فرصت رشد.

متغیر مستقل

دمرجیان و مک وی^۱ (۲۰۱۲) به منظور کنترل اثر ویژگی‌های ذاتی شرکت در مدل خود کارایی شرکت را به دو بخش جدا یعنی کارایی بر اساس ویژگی‌های ذاتی شرکت و توانایی مدیریت تقسیم کردند. آنها این کار را با استفاده از کنترل ۵ ویژگی ذاتی شرکت (اندازه شرکت، سهم بازار شرکت، جریان نقدی شرکت، عمر پذیرش شرکت در بورس و فروش خارجی یا همان صادرات) انجام دادند. هر کدام از این ۵ متغیر به عنوان ویژگی‌های ذاتی شرکت، می‌توانند به مدیریت کمک کنند تا تصمیمات بهتری اتخاذ نماید یا در جهت عکس عمل کرده و توانایی مدیریت را محدود کنند. در رابطه زیر که توسط دمرجیان و مک وی (۲۰۱۲) ارائه شده، این ۵ ویژگی کنترل شده اند:

$Firm\ Efficiency_{it}$

$$= \alpha + \beta_1 LN(TotalAssets)_{it} + \beta_2 MarketShare_{it} \\ + \beta_3 FreeCashFlowIndicator_{it} + \beta_4 In(Age)_{it} \\ + \beta_5 ForeignCurrencyIndicator_{it} + \varepsilon_{it}$$

$Firm\ Efficiency_{it}$: کارایی شرکت که از رابطه تحلیل پوششی داده‌ها بدست آمده است.

$TotalAssets$: لگاریتم جمع داراییهای است که از صورتهای مالی قابل استخراج است.

$MarketShare$: سهم بازار هر یک از شرکت‌ها که از رابطه ۲ بدست می‌آید:

رابطه (۲):

$$MarketShare = \frac{\text{مقدار فروش در پایان سال}}{\text{جمع کل فروش صنعت در پایان سال}}$$

$MarketShare$: مقدار فروش در پایان سال تقسیم بر جمع کل فروش صنعت در پایان سال.

$Free\ Cash\ Flow$: متغیر دامی که در صورت مثبت بودن جریان نقدی آزاد عملیاتی برابر یک و در صورت منفی بودن

برابر صفر در نظر گرفته میشود:

رابطه (۳):

$$FCF_{it} = OP_{it} - TAXP_{it} - CIP_{it} - DPP_{it}$$

FCF : جریان‌های نقدی آزاد.

OP : سود عملیاتی قبل از استهلاک.

$TAXP$: مالیات پرداختی.

CIP : هزینه بهره پرداختی.

DPP : سودهای تقسیمی پرداختی.

¹ Demerjian, & mac vay

age: عمر شرکت که برابر لگاریتم طبیعی تعداد سال‌هایی که شرکت در بورس بوده است.
ForeignCurrency: نمایان‌گر ارزش خارجی است، این متغیر دووجهی بدین صورت اندازه‌گیری می‌شود که اگر شرکت مورد نظر صادرات داشته باشد، عدد ۱ و در غیر این صورت برابر صفر خواهد بود.
ε: مقدار باقی مانده معادله رگرسیون است که نشان‌دهنده توانایی مدیریت در شرکت است و در پژوهش حاضر توانایی مدیریت با MA نشان داده شده است (چالاک، منصور فر و کرمی، ۱۳۹۷).

متغیر وابسته

اصطلاح پایداری شرکت‌ها، از مفهوم وسیع تری تحت عنوان توسعه پایدار شکل گرفته است. تعاریف متعددی برای مفهوم توسعه پایدار وجود دارد اما تعریفی که مورد توافق اکثریت قرار گرفته است، تعریفی است که توسط کمیته جهانی محیط زیست و توسعه است. این کمیته، توسعه پایدار را این گونه تعریف می‌کند: "توسعه ای که نیازهای نسل فعلی را برآورده سازد بدون آنکه توانایی و حق نسل آتی را در تأمین نیازهایش از محیط زیست و منابع طبیعی به مخاطره اندازد". برای اندازه‌گیری متغیر گزارشگری پایداری از چک لیست ارائه شده توسط یوهان و ویدادگو^۱ (۲۰۱۷) استفاده شده است. این چک لیست شامل مجموعه‌ای از چند مولفه می‌باشد که هر مولفه شامل چند شاخص در حوزه مسئولیت‌پذیری اجتماعی، زیست‌محیطی و اقتصادی شرکت بوده و امتیاز هر یک از شاخص‌ها برابر با عدد یک می‌باشد. پس از بررسی چک لیست فوق در ارتباط با سال شرکت‌های مورد بررسی، در نهایت تعداد شاخص‌های افشاء شده توسط شرکت (مجموعه اقدامات انجام شده و افشاء شده در حوزه مسئولیت‌پذیری اجتماعی) بر کل تعداد شاخص‌های موجود در چک لیست تقسیم شده و در نهایت امتیاز شرکت در زمینه گزارشگری پایداری به عنوان یک کمیت نسبی مطابق رابطه زیر محاسبه شده است (ضیا و وکیلی فرد و صراف، ۱۳۹۹).

$$SR = \frac{\text{تعداد اقلام افشا شده}}{\text{تعداد کل اقلام قابل افشا}}$$

جدول (۱): چک لیست ارزیابی گزارشگری پایداری

مولفه	مولفه شاخص‌ها (اقدامات قابل انجام در حوزه مسئولیت اجتماعی)
اجتماعی	سرمایه گذاری اجتماعی، حمایت از فعالیت‌های جامعه، هدایا و خدمات خیریه، اقدامات قانونی/دعای حقوقی، فعالیت‌های مذهبی/فرهنگی
زیست محیطی	کنترل آلودگی، جلوگیری از خسارات زیست محیطی، بازیافت یا جلوگیری از ضایعات، حفظ منابع طبیعی، تحقیق و توسعه، سیاست زیست محیطی
اقتصادی	توسعه محصول/سهم بازار، کیفیت محصول، توقف تولید و سایر محصولات و خدمات، تعداد کارکنان، حقوق ماهانه/پاداش نقدی و مزایا، سهام تحت تملک کارکنان، بازنشستگی و مزایای پایان خدمت، سلامتی و ایمنی در محیط کار، برنامه‌های آموزش و توسعه کارکنان، ورزشی و رفاهی، وام یا بیمه کارکنان، روحیه و ارتباطات کارکنان، سلامتی و ایمنی در محیط کار، برنامه‌های آموزش و توسعه کارکنان، سلامتی مشتریان، شکایات/رضایت‌مندی مشتریان، سیاست پرداخت دیرتر برای مشتریان خاص، تدارک تسهیلات و خدمات پس از فروش، پاسخ‌گویی به نیاز مشتریان و سایر مشتریان.

متغیرهای کنترلی

در این تحقیق متغیرهای کنترلی اثرگذار بر سطح گزارشگری پایداری شرکت‌ها به شرح ذیل می‌باشد:

¹ Yuhan & Widagdo

اندازه شرکت (Size): لگاریتم طبیعی مجموع دارایی‌ها در پایان دوره.
 اهرم مالی (Leverage): برابر است با نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌ها.
 سودآوری (Profit): به منظور سنجش سودآوری از نسبت بازده فروش استفاده می‌شود که برابر است با سود خالص پس از کسر بهره و مالیات به درآمد حاصل از فروش شرکت.
 فرصت رشد (QT): از نسبت کیوتوبین به منظور محاسبه و اندازه‌گیری فرصت رشد استفاده می‌شود (بشیری منش و کامرود، ۱۳۹۸).

آمار توصیفی داده‌ها

جدول (۲): آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

عنوان	توانایی مدیریت	فرصت رشد	اهرم مالی	سودآوری	اندازه شرکت	سطح افشای گزارشگری پایداری
میانگین	۱,۳۳۸	۲,۳۵۹	۰,۶۴۶	۰,۰۹۲	۱۳,۷۲	۰,۱۷۵
میانه	۰,۰۹۷	۲,۵۴۶	۰,۶۵۹	۰,۱۰۶	۱۳,۶۶۴	۰,۱۸۶
ماکزیمم	۱,۹۶۱	۴,۸۵۴۲	۰,۸۴۹	۰,۱۶۴	۱۸,۷۳۹	۰,۴۶
مینیمم	۰,۰۴۵	۱,۸۵۴	۰,۳۸۹	-۰,۰۵۶	۱۰,۰۳۱	۰,۱۰۹
انحراف معیار	۱,۵۰۰	۰,۴۸۰	۰,۲۱۸	۰,۱۶۱	۱,۲۴۰	۰,۱۱۷
چولگی	۰,۰۲۴	۰,۵۸۳	۰,۲۰۲	۰,۲۴۰	۰,۶۴۶	-۰,۸۲
کشیدگی	۲,۵۱۲	۳,۴۰۷	۴,۰۸۵	۴,۸۳۵	۵,۵۴۶	۴,۵۰۳

آمار توصیفی در جدول شماره ۲ ارائه شده است. به طور کلی، آماره‌های توصیفی بیان‌گر آن است که نمونه انتخابی از تنوع زیادی برخوردار است. به عنوان نمونه، آمار توصیفی مربوط به اندازه شرکت نشان می‌دهد که حداکثر و حداقل اندازه شرکت به ترتیب برابر ۱۸,۷۳ و ۱۰,۰۳۱ و انحراف معیار آن نیز برابر با ۱,۲۴ است. در خصوص سایر متغیرها چنین ویژگی وجود دارد که حاکی از تنوع شرکت‌های انتخابی و در نتیجه قابلیت تعمیم نتایج نمونه به جامعه تحقیق می‌باشد.

بررسی مفروضات مدل رگرسیون خطی

تعدادی فرض در مورد جمله باقیمانده (یا خطای مدل) وجود دارد که مفروضات کلاسیک نام دارند. برای این که تخمین مدل رگرسیون خطی از ضرایب رگرسیون بهترین تخمین بدون تورش خطی باشد، مفروضات این مدل نیاز دارند که آزمایش شوند. بنابراین روش آزمون این مفروضات در ادامه شرح داده شده و سپس نتایج پیش‌بینی‌ها تشریح می‌شود.

ثابت بودن واریانس جمله خطا (باقیمانده‌ها)

فرض دیگر رگرسیون خطی این است که تمام جملات باقی مانده دارای واریانس برابر هستند. در عمل، این فرض ممکن است چندان دقیق نباشد و به عنوان مثال: ما شاهد پدیده، شکل نادرست تابع مدل، وجود نقاط پرت، شکست ساختاری در مجموعه آماری و ... نابرابری واریانس هستیم. تست‌های متفاوتی توسط اقتصاددانان برای آزمایش این مشکل انجام گرفته است. در این تحقیق، فرضیه همگنی واریانس باقیمانده‌ها با آزمون بروش - پاگان - گودفری بررسی شد. با توجه به نتایج جدول زیر، از آنجایی که سطح معناداری آزمون برای هر دو مدل کمتر از ۰/۰۵ است، فرض صفر مبنی بر عدم همگنی واریانس در هر دو مدل تحقیق رد شد. بنابراین، به منظور رفع ناهمسانی واریانس از رگرسیون حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده خواهیم کرد.

جدول (۳): نتایج آزمون بروش-پاگان-گودفری

احتمال	مقدار آماره	درجه آزادی	نوع آماره	مدل پژوهش
۰,۰۰۰	۲۶,۰۸	(۳و۷۸۶)	آماره F	مدل آزمون فرضیه

عدم وجود خود همبستگی جزء خطا (باقیمانده‌ها)

این فرض مدل رگرسیون خطی کلاسیک بیان می‌کند که هیچ ارتباطی بین جملات رگرسیونی باقی‌مانده موجود نمی‌باشد. از آمار دوربین واتسون برای بررسی استقلال باقی‌مانده بهره‌گیری شد. اگر مقدار آماره دوربین-واتسون در محدوده مجاز (۲,۵-۱,۵) باشد، باقیمانده مستقل در نظر گرفته می‌شود. اما اگر این آمار خارج از محدوده مجاز (۲,۵-۱,۵) باشد، تکنیک تاخیر زمانی AR (۱) برای مرتبه اول برای حذف خودهمبستگی استفاده می‌شود. نتایج برآورد مدل‌های تحقیق بیان می‌دارد که در هر دو مدل میزان این آمار در محدوده مجاز قرار دارد و بنابراین دلیلی بر عدم وجود همبستگی بین جملات باقی‌مانده وجود ندارد. به عبارت دیگر، فرض عدم وجود خودهمبستگی جزء خطا در مدل‌های استفاده شده در تحقیق است.

جدول (۴): نتایج حاصل از آزمون عدم وجود خود همبستگی جزء خطا

مدل‌های پژوهش	نوع آماره	مقدار آماره
مدل آزمون فرضیه	دوربین-واتسون	۱,۸۴۳۴

عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی

هم‌خطی به این معنی است که بین متغیرهای مستقل و کنترل در مدل ارتباطی قدرتمند وجود دارد. در صورت وجود هم‌خطی، ضرایب پیش‌بینی مدل، خطای استاندارد بالایی را دارا خواهند بود و در نتیجه تعداد متغیرهای معنادار در معادله کاهش می‌یابد. در این معادله از ضریب تورم واریانس (VIF) برای بررسی عدم هم‌خطی استفاده شد. شاخص تورم واریانس کمتر از ۱۰ نشان‌دهنده عدم تطابق است. یافته‌های این آزمایش نشان می‌دهد در هر دو مدل تورم و واریانس متغیرهای مستقل و کنترلی در حد مجاز قرار داشته و از این نظر مشکلی نیست.

جدول (۵): نتایج آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل (۱-۱)

متغیر	عامل تورم واریانس
گزارشگری پایداری	۱,۷۰۶
توانایی مدیریت	۱,۲۳۹
اندازه شرکت	۱,۶۱۲
اهرم مالی	۱,۸۱۲
سودآوری	۱,۱۳۴
فرصت رشد	۱,۷۴۶

جدول (۶): نتایج آزمون عدم وجود هم خطی بین جملات توضیحی در مدل (۲-۱)

متغیر	عامل تورم واریانس
توانایی مدیریت	۱,۴۲۶
اندازه شرکت	۱,۲۵۴
اهرم مالی	۱,۰۱۹
سودآوری	۱,۱۲۷
فرصت رشد	۱,۳۴۸

نرمال بودن جمله خطا (باقیمانده‌ها)

یکی از مفروضات مهم در مورد جمله باقی مانده این است که توزیع جمله طبیعی است. برای آزمون نرمال بودن جمله خطا از آمار آزمون جارکو - برا استفاده شد.

همان‌طور که نتایج جدول زیر نشان می‌دهد، سطح معنی داری آماره آزمون جارکو - برا در هر دو مدل بیشتر از ۵) درصد) یا ۰,۰۵ است، در نتیجه بقیه مدل‌های تحقیق به طور نرمال توزیع گشته‌اند.

جدول (۷): نتایج حاصل از نرمال بودن جمله خطا

مدل پژوهش	نوع آماره	مقدار آماره	احتمال
مدل آزمون فرضیه	جارکو-برا	۴۲,۹۵۲۳	۰/۰۹۴۲۷

بررسی مانایی متغیرهای پژوهش

لازم است قبل از تخمین مدل، مانایی متغیرهای آن مورد بررسی قرار گیرند. زمانی متغیر را مانا می‌گویند که میانگین، واریانس و کوواریانس آن در طول زمان ثابت بماند. به طور کلی، اگر مبدأ زمانی متغیر تغییر کند و میانگین، واریانس و کوواریانس تغییر نکند، متغیر مانا نامیده می‌شود، در غیر این صورت متغیر نامانا خواهد بود. فرضیه‌های مانایی متغیرها به صورت زیر می‌باشد:

H_0 : متغیر ناماناست.

H_1 : متغیر ماناست.

مانایی متغیرها در سه حالت "در سطح"، "روی تفاضل اول" و "روی تفاضل دوم" می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد. متغیرهایی که احتمال حاصل از آزمون آن‌ها "در سطح" کمتر از ۵٪ می‌باشد فرضیه صفر در مورد آن رد شده و آن متغیر در سطح ماناست در صورتی که بیشتر از ۵٪ باشد، ناماناست.

نتایج آزمون مانایی در جدول زیر درج گردیده است. بر اساس آزمون «لوین، لین و چو» چون مقدار احتمال آزمون همه متغیرها کمتر از ۵٪ بوده است، همه متغیرهای مستقل، وابسته و کنترلی در دوره پژوهش در سطح پایا بقرار داشته‌اند این که میانگین و واریانس متغیرهای تحقیق در طول زمان و کوواریانس متغیرها در بین سال‌های مختلف ثابت بوده، به معنی پایایی می‌باشد. همان‌گونه که در جدول زیر ملاحظه می‌شود همه متغیرها مانا هستند و نیازی به آزمون هم‌جمعی نیست.

جدول (۸): نتایج آزمون مانایی متغیرهای پژوهش

متغیرها	آماره لوین، لین و چو	احتمال	نتیجه
گزارش‌گری پایداری	۶,۷۹۴	۰,۰۰۰	مانا
توانایی مدیریت	۹,۰۱۲	۰,۰۰۰	مانا
اندازه شرکت	۴,۹۶۳	۰,۰۰۰	مانا
اهرم مالی	۷,۰۲۳	۰,۰۰۰	مانا
سودآوری	۵,۹۸۴	۰,۰۰۰	مانا
فرصت رشد	۸,۰۱۲	۰,۰۰۰	مانا

آزمون F لیمر

قبل از تخمین مدل‌ها لازم است روش تخمین (ترکیبی یا تابلویی) مشخص شود. برای این منظور از آزمون F لیمر استفاده شد. مدل با استفاده از روش ترکیبی برای مشاهدات با احتمال بیش از ۵٪ و روش تابلویی برای مشاهدات با

احتمال کمتر از ۰.۵٪ برآورد شده است. همانطور که در جدول زیر مشخص شده است، احتمال F لیمر در هر دو مدل بررسی کمتر از ۵ درصد است، بنابراین از روش تابلویی برای تخمین هر دو مدل استفاده می‌گردد. نتایج مربوط به اثرات ثابت مقطعی و زمانی در جداول ۹ و ۱۰ ارائه شده است.

جدول (۹): نتایج اثرات ثابت مقطعی

Redundant Fixed Effects Tests			
Test cross-section fixed effects			
EffectsTest	Statistic	d.f	.Prob
Cross-sectionF	۲۹,۷۹۳	۱۹۰,۴۲۹	۰,۰۰۰
Cross-sectionChi-square	۱۷۵,۶۵۵	۱۹۰	۰,۰۰۰

جدول (۱۰): نتایج اثرات ثابت زمانی

Redundant Fixed Effects Tests			
Test period fixed effects			
EffectsTest	Statistic	.d.f	.Prob
PeriodF	۰,۸۳۵	۴,۳۴۹	۰,۲۱۸
PeriodChi-square	۱,۶۸۲	۴	۰,۴۲۹

با توجه به آماره آزمون چاو در مورد اثرات ثابت مقطعی احتمال آن کوچکتر از ۰,۰۵ و در مورد اثرات ثابت زمانی احتمال آن بزرگتر از ۰,۰۵ می‌باشد بنابراین فرضیه H_1 مبنی بر تفاوت عرض از مبدأها برای اثرات ثابت مقطعی تایید شده لذا مدل اثرات ثابت مقطعی برگزیده است.

جدول (۱۱): نتایج آزمون هاسمن

Correlated Random Effects - Hausman Test			
Test cross-sectionrandom effects			
Test Summary	Chi-Sq. Statistic	Chi-Sq. d.f.	Prob.
cross-sectionrandom	۴۹,۵۳۷	۶	۰,۰۰۰

نتایج مربوط به آزمون فرضیه در جدول ۱۲ ارائه شده است.

جدول (۱۲): تجزیه و تحلیل فرضیه

دوره برآورد: ۱۳۹۹-۱۳۹۵					
Cross-section fixed (dummy variables)					
۰,۸۱۹۰۹۴					ضریب تعیین
۰,۷۸۲۴۹۳					ضریب تعیین تعدیل شده
۱۷,۵۷۶۸۶					آماره F
۰					احتمال (Prob)
۱,۸۴۲۴					آماره دوربین - واتسون
متغیر توضیحی	ضریب	انحراف معیار	آماره t	احتمال	سطح اطمینان
Management Ability	۰,۰۷۴	۰,۰۱۳	۵,۳۹۳	۰	٪۹۵
Leverage	-۰,۲۷۳	۰,۰۲۹	-۹,۳۲۵	۰	٪۹۵
Q _T	-۰,۰۰۰۱	۰,۰۰۰۲	-۰,۶۰۴	۰,۵۴۶	بدون معنی
Profit	۰,۰۰۳	۰,۰۰۱	۲,۵۴۸	۰,۰۲۶	٪۹۵

SIZE	-۰,۰۷۴	۰,۰۱۷	-۴,۲۷۵	۰	%۹۵
C	۱,۳۱۱	۰,۲۶۳	۴,۹۷۸	۰	%۹۵

با توجه به آماره F و احتمال مربوط به آن می‌توان نتیجه‌گیری کرد که در سطح اطمینان ۹۹٪ معادله رگرسیون معنی‌دار است. نتایج مربوط به آماره دوربین- واتسون (عدم خودهمبستگی جملات خطا) برای مدل اشاره به استقلال نسبی داده‌ها دارد.

ضریب تعیین مدل نشان‌دهنده میزان مربوط بودن متغیرهای مستقل با متغیر وابسته (سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها) است که مطابق با جدول ۱۲ ضریب تعیین مدل ۰.۸۱ بدست آمده و این مقدار نشان می‌دهد که ۸۱ درصد تغییرات سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها به متغیرهای مورد نظر در مدل مربوط است. چون این مقدار درجه آزادی را در نظر نمی‌گیرد لذا از ضریب تعیین تعدیل شده برای این منظور استفاده می‌شود که در این آزمون برابر ۷۸ درصد می‌باشد لذا به طور متوسط ۷۸ درصد تغییرات متغیر وابسته توسط این مدل توصیف می‌شود. با توجه به نتایج آزمون مدل و احتمال مربوط به متغیرها، متغیر توانایی مدیریت (Management Ability) دارای احتمال کمتر از ۰,۰۵ می‌باشد در نتیجه این متغیر در سطح اطمینان ۹۵ درصد در مدل معنی‌دار می‌باشد از بین متغیرهای کمکی، متغیرهای اهرم مالی (LEV)، اندازه شرکت (SIZE) و فرصت رشد (Profit) دارای احتمال کمتر از ۰,۰۵ و در سطح اطمینان ۹۵ درصد در مدل معنی‌دار هستند. اما متغیر نسبت فرصت رشد (QT) دارای احتمال بیشتر از ۰,۰۵ و در سطح اطمینان ۹۵ درصد در مدل معنی‌دار نیست. بنابراین با توجه به معنادار بودن متغیر توانایی مدیریت که متغیر اصلی در تأیید یا رد فرضیه می‌باشد می‌توان ادعا نمود توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها تأثیر معنادار دارد. پس با توجه به نتایج مدل، فرضیه این پژوهش تأیید می‌شود.

نتیجه‌گیری

پیچیدگی‌های در حال رشد سیاست‌های مربوط به عملیات شرکت‌ها، نگرانی‌های اجتماعی و زیست‌محیطی همگی به موضوع مهمی برای سهامداران و جامعه تبدیل گردیده است. به‌صورتی که مسئولیت یک واحد اقتصادی تنها محدود به سهامداران نیست، بلکه چارچوب گسترده‌ای را در بر می‌گیرد که در مکان‌های دور یا نزدیک به مکان فیزیکی شرکت، قرار گرفته‌اند. این مسائل موجب شده است که شرکت‌ها به سمت انتشار گزارش‌های پایداری حرکت کنند. گزارش‌گری پایداری، گزارش عمومی از عملکرد اقتصادی، محیطی و اجتماعی در ارتباط با عملیات و محصولات و خدمات شرکت می‌باشد. این گزارشات توجه دولت‌ها، جوامع تجاری، دانشگاهیان، ذینفعان و جامعه را به سمت خود کشانده است. به همین دلیل سیاست‌های گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها به عنوان بخش مهمی از راهبرد شرکت‌ها در نظر گرفته شده و در این مسیر شرکت‌های بزرگ معمولاً گزارشات پایداری خود را به عنوان یک استراتژی شرکتی در نظر دارند. علاوه بر آن، از آنجایی که در شرکت‌ها، هیأت مدیره بالاترین مقام اجرایی در رابطه با تنظیم سیاست‌های شرکت و تصمیمات مهم در زمینه رهبری شرکت است، نقش مهمی را در تصمیم‌گیری و تعیین استراتژی‌های گزارش پایداری شرکت‌ها به عهده دارند. در ادبیات حسابداری، توانایی مدیریت یکی ابعاد سرمایه انسانی شرکت‌هاست که به‌عنوان دارایی نامشهود دسته‌بندی می‌شود؛ برای مثال، دمرجیان و همکاران، توانایی مدیریت را به‌عنوان کارایی مدیران نسبت به رقیبان در تبدیل منابع شرکت به درآمد تعریف نمودند. این منابع تولید درآمد در شرکت‌ها حاوی بهای موجودی‌ها، هزینه‌های اداری و توزیع و فروش، دارایی‌های ثابت، اجاره‌های عملیاتی، هزینه‌های تحقیق و توسعه و دارایی‌های نامشهود شرکت می‌باشد. توانایی مدیریتی بهتر به مدیریت کارا تر عملیات روزانه شرکت ختم می‌شود در نتیجه در این پژوهش به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

پرداخته شده است. جامعه آماری پژوهش، کلیه شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در سازمان بورس اوراق بهادار تهران از ابتدای سال ۱۳۹۵ لغایت انتهای سال ۱۳۹۹ در نظر گرفته شده است. نمونه مورد بررسی پژوهش، مشتمل بر ۱۹۱ شرکت می‌باشد که با استفاده از روش حذفی سیستماتیک انتخاب گردیدند. در این پژوهش از روش کتابخانه‌ای برای گردآوری مبانی نظری موضوع استفاده شده است. بدین منظور اطلاعات مربوط به ادبیات پژوهش با استفاده از منابع کتابخانه‌ای، کتب و مقالات موجود در کتابخانه دانشگاه‌ها گردآوری می‌گردد. ابزارهای جمع‌آوری داده‌ها در تحقیق حاضر، بانک‌های اطلاعاتی و نرم‌افزارهای اطلاعاتی موجود مانند ره‌آورد نوین و صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین سایت‌های اینترنتی مانند www.tsetmc.ir می‌باشد. جهت آزمون فرضیه، روش همبستگی بین متغیرها و معادلات رگرسیون چند متغیره از طریق روش پنل دیتا مورد استفاده قرار گرفت. هدف اصلی این پژوهش بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

پیشنهاد‌های مبتنی بر نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش

با توجه به نتایج حاصل از فرضیه و وجود اثربخشی توانایی مدیریت بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به سازمان بورس اوراق بهادار تهران توصیه می‌شود، با استفاده از معیارها و مدل‌های شناخته شده معیاری جهت رتبه‌بندی سطح افشای گزارش پایداری شرکت‌های فعال در بازار سرمایه ارائه نمایند، زیرا این شاخص می‌تواند محتوای اطلاعاتی برای بازار سرمایه داشته باشد. با توجه به مبانی نظری و نتایج حاصل از پژوهش حاضر به هیأت‌مدیره و مالکان شرکت‌ها توصیه می‌گردد، سطح افشای گزارش‌گری پایداری را به عنوان عاملی تأثیرگذار در نگرش سرمایه‌گذاران، نسبت به توانایی و عملکرد مدیریت شرکت قرار دهند؛ از این رو، در انتخاب مدیران خود دقت و فردی توانا و متخصص را برگزینند؛ زیرا مدیران توانمند باعث افزایش سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت می‌شوند و نتیجه عملکرد مطلوب خود را با افزایش ارزش شرکت عرضه می‌دارند. همچنین، به سرمایه‌گذاران، به خصوص سرمایه‌گذارانی که قصد خرید و نگهداری سهام دارند، توصیه می‌شود هنگام انتخاب مقصد سرمایه‌گذاری، به توانایی مدیریت توجه خاصی داشته باشند؛ زیرا طبق نتایج پژوهش توانایی مدیریت مثبت با سطح افشای گزارش‌گری پایداری دارد. پیرو پیشنهاد اخیر، به سازمان بورس اوراق بهادار پیشنهاد می‌شود مکانیزمی اخذ نماید تا شرکت‌ها اطلاعاتی را در رابطه با توانایی مدیریت خود ارائه دهند تا سرمایه‌گذاران و استفاده‌کنندگان را در گرفتن تصمیم کمک کند.

پیشنهاد‌های موضوعی برای پژوهش‌های آتی

به پژوهشگران آتی توصیه می‌شود که:

- بررسی تأثیر سایر متغیرهای موثر بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری از جمله متغیرهای کلان اقتصادی بررسی تأثیر معیارهای حاکمیت شرکتی بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران.
- بررسی تأثیر هوش مالی مدیران بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران.
- بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر سطح افشای گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران.

منابع

- ✓ ابونصری، احسان، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر عملکرد اجتماعی، عملکرد اقتصادی و عملکرد زیست محیطی بر افشای مدیریت پایدار در صنایع مختلف، پایان نامه برای دریافت کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد واحد نورآباد ممسنی.
- ✓ اخترشناس، داریوش، خدای پور، احمد، پورحیدری، امید، (۱۳۹۹)، طراحی الگوی عوامل غیرمالی مؤثر بر پایداری شرکتی: براساس روش تحلیل تم، دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت، دوره ۹، شماره ۳۴، صص ۱۸۵-۲۰۵.
- ✓ آذرکمند، سحر، شمس، نیلوفر، (۱۳۹۸)، بررسی مدیریت زنجیره تامین سبز در صنعت ذوب آهن اصفهان و تأثیر آن بر توسعه عملکرد سبز، مطالعات کاربردی در علوم مدیریت و توسعه، سال چهارم، شماره ۱، صص ۱-۱۵.
- ✓ بردبار، عادل، (۱۳۹۶)، تأثیر اجرای آیین نامه حاکمیت شرکتی بر گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران؛ پایان نامه دوره کارشناسی ارشد، موسسه آموزش عالی آمل، آمل (غیردولتی - غیر انتفاعی).
- ✓ بشیری منش، نازنین، مهری کامرود، ملیحه، (۱۳۹۷)، تأثیر توانایی مدیریت بر کیفیت افشای اطلاعات با تأکید بر محافظه‌کاری؛ پژوهش‌های کاربردی و گزارش‌گری مالی، سال هفتم، شماره ۱۲، صص ۷۱-۹۰.
- ✓ پورخانی ذاکله بری، مظفر، جهانشاد، آزینا، (۱۳۹۹)، ارائه الگو برای افشاء پایداری شرکتی و ارزیابی عوامل مرتبط با تئوری مشروعیت بر گزارش‌گری آن، فصل‌نامه پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۳، شماره ۹۴، صص ۴۱۹-۷۱۱.
- ✓ جبارزاده کنگرلویی، سعید، رادی، یاسر، (۱۳۹۸)، بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر شفافیت شرکتی با تأکید بر اثر تعدیل‌گری ضعف کنترل‌های داخلی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پژوهش‌های حسابداری مالی، سال یازدهم، شماره اول، صص ۵۵-۸۰.
- ✓ حجازی، رضوان، فصیحی، صغری، کرشاهی، بهنام، (۱۳۹۶)، بررسی تأثیر توانایی مدیران بر سیاست تقسیم سود شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، شماره ۵۴، صص ۶۷-۸۷.
- ✓ خوزین، علی، طالب نیا، قدرت ...، گرگز، منصور، بنی مهد، بهمن، (۱۳۹۷)، بررسی اثر ساختار مالکیت بر توسعه سطح گزارش‌گری پایداری، حسابداری مدیریت، سال یازدهم، شماره ۳۶، صص ۱-۱۳.
- ✓ رضایی، فرزین، فیروعلیزاده، اکرم، نورمحمدی، الهام، (۱۳۹۹)، رابطه توانایی مدیریت با اجزاء مدیریت ریسک یکپارچه؛ پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی سال دوازدهم، شماره ۸۴، صص ۸-۳۲.
- ✓ رحمانی، علی، بشیری منش، نازنین، (۱۳۹۶)، محرک‌های افشای اختیاری در بازار سرمایه ایران، مطالعات تجربی حسابداری مالی، دوره ۱۴، شماره ۵۶، صص ۱-۳۲.
- ✓ ضیا، فرناز، وکیلی فرد، فاطمه، صراف، فاطمه، (۱۳۹۹)، تأثیر گزارش‌گری پایداری بر کاهش عدم تقارن اطلاعاتی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه علمی حسابداری مدیریت، سال سیزدهم، شماره چهل و ششم، صص ۱۲۱-۱۳۵.
- ✓ عامری، حسین، (۱۳۹۷)، بررسی تأثیر ویژگی‌های هیأت مدیره بر افشای گزارش پایداری شرکت‌ها، نشریه حسابداری، پاسخ‌گویی و منافع جامعه، شماره ۳، صص ۱۸۹-۲۰۶.
- ✓ عبدی، مصطفی، همایون، سعید، کاظمی، مهدی، (۱۳۹۹)، بررسی تأثیر ویژگی‌های کمیته حسابرسی بر سطح گزارش‌گری پایداری شرکت‌ها؛ دو فصل‌نامه حسابداری ارزشی و رفتاری، سال پنجم، شماره نهم، صص ۳۳۵-۳۶۹.

- ✓ فخاری، حسین، ملکیان، اسفندیار، جفایی رهنی، منیر، (۱۳۹۶)، تبیین و رتبه بندی مؤلفه ها و شاخصهای گزارشگری زیست محیطی، اجتماعی و راهبردی شرکتی به روش تحلیل سلسله مراتبی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، حسابداری ارزشی و رفتاری، سال دوم، شماره ۴، صص ۱۵۳-۱۸۷.
- ✓ قادرزاده، سید کریم، کردستانی، غلامرضا، حقیقت، حمید، (۱۳۹۶)، شناسایی و رتبه بندی عوامل مؤثر بر سطح افشای مسئولیت اجتماعی شرکتهای با رویکرد داده کاوی، پژوهشهای کاربردی در گزارشگری مالی، سال ششم، شماره ۱۱، صص ۷-۴۶.
- ✓ معصومی، سیدرسول، صالح نژاد، سیدحسن، ذبیحی زرین کلایی، علی، (۱۳۹۶)، شناسایی متغیرهای مؤثر بر میزان گزارشگری پایداری شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، مجله دانش حسابداری، سال هجدهم، شماره ۷۰، صص ۱۹۵-۲۲۵.
- ✓ مهران، ساسان، کرمی، غلامرضا، سیدحسینی، سیدمصطفی، جهرومی، مهتاب، (۱۳۹۶)، تئوری حسابداری، تهران، انتشارات نگاه دانش.
- ✓ مهدوی، غلامحسین، علیزاده طلائی، وحید، (۱۳۹۴)، بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و سطح افشای داوطلبانه در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، پیشرفت های حسابداری، سال هفتم، شماره ۱، صص ۲۰۳-۲۳۰.
- ✓ نمازی، محمد، مقیمی، فاطمه، (۱۳۹۷)، تأثیر نوآوری و نقش تعدیلی مسئولیت پذیری اجتماعی بر عملکرد مالی شرکتها در صنایع مختلف صنایع مختلف، فصلنامه بررسیهای حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۵، شماره ۲، صص ۲۸۹-۳۱۰.
- ✓ Buccina, Stacie. , Chene, Douglas. , Gramlich, Jeffrey. (2013). " Accounting for the Accounting Environmental impact of "Forum, 37 (2013) , 110 123.
- ✓ Burritt, R. L. , & Schaltegger, S. (2007). 'Sustainability accounting and reporting: fad or trend?', Accounting, Auditing & Accountability Journal, vol. 23, no. 0, pp. 928-941.
- ✓ Chen, J.C. and Roberts, R.W. (2010) Toward a More Coherent Understanding of the Organisation—Society Relationship A Theoretical Consideration for Social and Environmental Accounting Research. Journal of Business Ethics, 97, 651-665.
- ✓ Guthrie, J., S. Cuganesan, and L. Ward. (2008), "Industry Specific Social and Environmental Reporting: The Australian Food and Beverage Industry", Accounting Forum, 32, PP. 1-15
- ✓ Jensen, M. C., Meckling, W. H., 1976, Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure, Journal of Financial Economics 3, 305-360
- ✓ Kou, L., C. Yeh, and H. Yu. (2012), "Disclosure of Corporate Social Responsibility and Environmental Management: Evidence from China", 19, PP. 273-287.
- ✓ Lu, W. (2016). An Exploration of the Associations among Corporate Sustainability Performance, Corporate Governance, and Corporate Financial Performance, Ph.D. Thesis in Philosophy, University of Texas, Available at: https://rc.library.uta.edu/uta-ir/bitstream/handle/10106/25557/Lu_uta_2502D_12405.pdf?sequence=1&isAllowed=y[Online] [26 October 2018].
- ✓ Lingenfelder, D. and A. Thomas. (2011), "Stakeholder Inclusiveness in Sustainability Reporting by Mining Companies Listed on the Johannesburg Securities Exchange", African Journal of Business Ethics, Vol. 5, No. 1, PP. 1-13.
- ✓ Leftwich, R.W., R.L. Watts and J.L. Zimmerman. (1981), "Voluntary Corporate Disclosure: the Case of Interim Reporting", Journal of Accounting Research 18 (1), PP. 50-77.
- ✓ Weber, M. (2008), "The Business Case for Corporate Social Responsibility: A Company-Level Measurement Approach for CSR", European Management Journal 26 (4), PP. 247-61.

- ✓ Yang, J. (2011), “Shang Shi Gong si She Hui ze ren bao gao pi lu yin su yan jiu [Research on the Factors Influencing Listed Companies’ Corporate Social Responsibility Report Disclosure] (Unpublished Master’s Thesis). South-Western University of Finance and Economics, Cheng Du.

